

CIDOB'S Conversations with ...

02
FEBRER
2013

PIERRE VIMONT

Secretari General Executiu del Servei Europeu d'Acció Exterior

El discret encant de la diplomàcia europea

Francesc Badia i Dalmases, Oleguer Sarsanedas, CIDOB

Home de bona voluntat, alt, ample i elegant, amb un agradable i gran somriure i un suau to de veu que ens fa sentir immediatament à l'aise, Pierre Vimont és també un treballador incansable. I ho ha de ser. Com a *ambassadeur de France*, una distinció atorgada (de per vida) únicament a un grup exclusiu de diplomàtics, Pierre Vimont ha servit en les ambaixades de Londres, Brussel·les i Washington, i ha exercit càrrecs importants en la Unió Europea. El 2010 va ser designat per l'Alta Representant de la UE, Catherine Ashton, secretari general executiu del Servei Europeu d'Acció Exterior (SEAE), que va començar a ser operatiu el primer de desembre d'aquell mateix any. Com que del que es tracta aquí és de *diplomàcia europea*, si la cap del recentment estrenat servei exterior és una *lady* anglesa, la seva mà dreta havia de ser, necessàriament, un *gentilhomme* francès. Tothom hi està d'acord.

Establert a partir de l'entrada en vigor del Tractat de Lisboa l'any 2009, el SEAE fa les funcions de ministeri d'exters i de cos diplomàtic de la Unió Europea, tot implementant la política exterior i de seguretat comuna de la UE i assumint-ne algunes de les funcions de representació exterior. Sota l'autoritat de l'Alta Representant per a Assumptes Exteriors i Política de Seguretat (un càrrec creat pel mateix Tractat de Lisboa), a la qual assisteix, se suposa que el SEAE ha de gestionar la resposta de la UE davant les crisis internacionals, proveir d'intel·ligència i cooperar amb la Comissió. No és una tasca fàcil, de cap manera. Com a exemple, l'Alta Representant i el SEAE poden proposar i implementar polítiques, però la presa de decisions correspon al Consell d'Assumptes Exteriors, presidit per la mateixa Alta Representant. Massa poder en les seves mans? En absolut.

Queden lluny els temps de «Mr. Europa», sobrenom amb què el carismàtic i hiperactiu Alt Representant Javier Solana era conegut, quan la política exterior i de seguretat comuna (PESC) era la política exterior acordada i organitzada per la Unió Europea per a les qüestions diplomàtiques de seguretat i defensa, només competent per a una part específica de les relacions exteriors de la UE, com, per exemple,

la política comercial o el finançament de països tercers, amb un pressupost molt escàs, gairebé nul. Avui, la política exterior europea posterior a la PESC, sosté Pierre Vimont, és com Europa mateixa: continua essent una obra en construcció, un procés, no un producte. Va començar a Lisboa i caldrà cert temps perquè creixi i perquè evolucioni. «Això és el que sempre ocorre a Europa», comenta, «és complex, vol temps, però, eventualment, madura i es materialitza.»

Entre la situació actual i la que hi havia abans del 2009 existeixen tres diferències principals. En primer lloc, el Servei Exterior de la UE treballa en col·laboració amb els serveis diplomàtics dels estats membres de la UE, i inclou funcionaris que provenen dels departaments rellevants de la Secretaria General del Consell de la Unió Europea i de la Comissió Europea, com també personal contractat procedent dels —o, més aviat, designat pels— serveis diplomàtics dels estats membres (a l'entorn d'un terç del total). Amb una xarxa de 141 delegacions desplegades a tot el món, la UE té avui (o, més ben dit, comença a tenir) un servei diplomàtic comú. «Vol el seu temps», hi insisteix Vimont, «alguns anys, probablement. Però ens estem movent en la direcció correcta.»

Com funciona això a la pràctica? Els estats membres intenten col·locar-hi el nombre més alt possible de diplomàtics nacionals, naturalment, i la competència és ferotge. El SEUE, en conseqüència, pot seleccionar la flor i nata de les diferents tradicions diplomàtiques europees, intenta especialitzar-se en àrees determinades, i busca capacitats específiques. «Però hem d'avançar pas a pas i no espantar les diplomàcies nacionals. Sempre estan dient que els havíem d'haver preguntat abans, haver-los informat amb anterioritat, etc. Però la interacció entre el quarter general del SEUE i les seves delegacions està en marxa i funcionant contínuament.»

La segona gran diferència respecte als temps de Javier Solana és que avui existeix i es troba en actiu una política exterior comuna de la UE, complementària a la dels estats membres (de manera sorprenent, això sí, ja que molts havien predit dificultats severes, fins i tot insuperables, per a la seva posada en marxa). En els darrers dos anys, el SEUE ha establert molt bones relacions amb institucions regionals mundials, especialment a l'Àfrica, i n'ha millorat la cooperació. Fins i tot quan alguns països (Líbia, per exemple) travessaven greus dificultats amb alguns estats membres, l'equip del SEUE va aconseguir mantenir-hi relacions basades en la confiança, la qual cosa resulta —subratlla Vimont— «d'una utilitat particular en aquests moments».

La tercera gran diferència és que, darrerament, la UE ha estat líder en diverses regions del món —a la Banya d'Àfrica, per exemple, entrenant tropes, controlant pirates, duent a terme mesures dissenyades específicament per resoldre problemes. «Aquí i allà, comencem a veure'n els resultats.»

Vimont reconeix, no obstant això, «moltíssimes crítiques» respecte al conflicte de Mali, on Europa semblava estar desapareguda. O potser ho va estar realment? Alguns mecanismes que van alimentar el procés de presa de decisions estaven a punt, es van posar a prova, i «van funcionar correctament». Els francesos van informar amb anterioritat a la intervenció militar a l'Alta Representant de la UE, un fet inaudit en la història fins aleshores. Efectivament, el ministre francès d'Assumptes Exteriors i Europeus, Laurent Fabius, va despatxar amb Catherine Ashton i li va demanar ajut en diferents àrees: l'acceleració de la missió UE d'entrenament de tropes ja preexistent, el finançament de la força africana, l'actuació com a recaptadora i distribuïdora de contribucions, el proveïment d'assistència diplomàtica i humanitària, i l'ajut pel que fa a la definició del full de ruta per a Mali. A banda, França també va sol·licitar suport addicional a altres estats membres. «Tot això es va fer en un temps rècord», diu Vimont. «I es va fer molt bé. La UE no va enviar tropes sobre el terreny, però tampoc és això el que se suposa que ha de fer.» Per a ell, Mali ha estat (fins a la data) una història d'èxit per a un servei exterior

encara en els seus primers passos. «Mai no havíem aconseguit combinar d'una manera tan estreta els aspectes humanitaris, polítics i militars.» No es pot dir el mateix de Líbia, fa dos anys, «on tothom va tenir part de culpa, si bé, confiem, que tots n'haurem après, de l'experiència».

Vimont pensa que la metàfora correcta per a la política exterior europea, ara com ara, és que es tracta d'un got al mateix temps mig ple i mig buit. Països tercers com ara els EUA, l'Índia, la Xina i el Brasil, entenen la política exterior de la UE millor que els mateixos estats membres. «Nosaltres pensàvem que seria difícil posar en marxa les delegacions de la UE, però ha funcionat molt bé. A Washington DC, hi havia les vint-i-set delegacions diplomàtiques dels estats membres, cada una pel seu compte. Ara estan totes coordinades. A l'hora de la veritat, això ha esdevingut una idea força bona.»

Necessitem noves eines per fer front a la nova arquitectura internacional? Vimont reconeix que és aquí on la contribució de la nova diplomàcia de la UE troba les dificultats més importants. Una visió estratègica requereix temps i experiència per a la seva construcció, i la diplomàcia de la UE tan sols està començant. Tot i així, «aquesta és, definitivament, una àrea en la qual hem de treballar» □ declara. «Es necessita experiència i una correcta avaluació del que està passant en cada un dels reptes locals que assumim (com ara Mali i Líbia). No és gens fàcil. Hi insisteixo: vol el seu temps.»

Després de la nostra pausada conversa amb l'ambaixador Vimont, ens trobem amb sentiments contradictoris, amb una estranya barreja de prudència i de determinació. Al cap i a la fi, la diplomàcia a Europa és un *métier* molt antic, i, si algú ens demanés que tinguéssim en compte el que es portaven entre mans les cancelleries europees fa tan sols unes quantes dècades, hauríem d'admetre que el que estem presenciant avui dia amb la política exterior de la UE no és un simple escenari amb *un got mig ple o mig buit*, sinó, més aviat, un autèntic miracle.